

*Крючков А. С.,
здобувач третього (науково-освітнього) рівня вищої освіти
ступеня доктора філософії
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький*

СТРАТЕГІЧНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

У сучасних умовах глобалізації, посилення конкуренції та стрімкого технологічного прогресу інноваційний розвиток набуває статусу ключового чинника забезпечення стійкого економічного зростання національної економіки. Перехід до інноваційної моделі розвитку передбачає не лише активізацію науково-технічної діяльності, але й формування ефективних механізмів стратегічного управління, здатних забезпечити узгодженість дій держави, бізнесу та наукового середовища. Саме стратегічний підхід до управління інноваційним розвитком дозволяє сформулювати довгострокові орієнтири економічної політики та забезпечити адаптацію національної економіки до динамічних змін зовнішнього середовища.

Інноваційний розвиток економіки характеризується як складний багатокомпонентний процес, що охоплює створення, впровадження та комерціалізацію нових знань, технологій і продуктів. Відповідно до сучасних наукових підходів, він є результатом взаємодії інституційних, економічних, технологічних та соціальних факторів. При цьому ключову роль відіграє держава, яка формує умови для розвитку інноваційної діяльності через реалізацію інноваційної політики, створення відповідної інфраструктури та стимулювання інвестицій у науково-дослідні розробки. Як зазначається у наукових дослідженнях, інновації забезпечують до 80% приросту валового внутрішнього продукту в розвинених країнах, що свідчить про їх стратегічну значущість [1].

Стратегічний підхід до управління інноваційним розвитком базується на системному баченні економіки як сукупності взаємопов'язаних елементів, що функціонують у межах національної інноваційної системи. Така система включає державні органи управління, науково-дослідні установи, освітні заклади, підприємства та фінансові інститути, які забезпечують створення та поширення інновацій. Важливим аспектом є узгодженість стратегій на різних рівнях управління – макро-, мезо- та мікрорівнях, що забезпечує ефективну реалізацію інноваційної політики та досягнення синергетичного ефекту [2].

Сучасні стратегічні підходи до управління інноваційним розвитком передбачають інтеграцію інноваційних та інвестиційних процесів. Концепція інноваційно-інвестиційного синергізму акцентує увагу на необхідності поєднання ресурсного забезпечення з процесами створення нових технологій та продуктів. Такий підхід дозволяє забезпечити довгострокову економічну стабільність і підвищити конкурентоспроможність національної економіки в умовах глобальних трансформацій [3].

Водночас ефективність реалізації стратегічних рішень значною мірою залежить від рівня розвитку інституційного середовища, здатності держави підтримувати інноваційну діяльність та стимулювати міжсекторальну взаємодію.

Одним із ключових напрямів стратегічного управління є формування конкурентних переваг на основі інновацій. У сучасній економіці саме інновації виступають основою довгострокової конкурентоспроможності, оскільки забезпечують створення нових ринків, підвищення продуктивності праці та оптимізацію виробничих процесів. При цьому держава відіграє роль каталізатора, створюючи сприятливе середовище для розвитку інновацій, тоді як безпосередня реалізація конкурентних переваг здійснюється суб'єктами господарювання [2].

Особливого значення в сучасних умовах набуває цифровізація економіки, яка трансформує традиційні підходи до управління інноваційним розвитком. Впровадження цифрових технологій, автоматизація виробничих процесів, розвиток штучного інтелекту та великих даних створюють нові можливості для підвищення ефективності управлінських рішень. У цьому контексті стратегічне управління має враховувати не лише внутрішні фактори розвитку, але й глобальні тренди, такі як цифрова трансформація, екологізація виробництва та розвиток «зеленої» економіки.

Важливим елементом стратегічного підходу є використання сучасних управлінських моделей і інструментів. Зокрема, концепція «трьох горизонтів розвитку» дозволяє поєднувати короткострокові та довгострокові цілі, забезпечуючи баланс між підтримкою існуючих бізнес-моделей та розвитком інноваційних напрямів діяльності [4].

Крім того, стратегічне управління передбачає оцінку інноваційного потенціалу, визначення пріоритетних напрямів розвитку та формування ефективних механізмів реалізації інноваційної політики.

У контексті України стратегічні підходи до управління інноваційним розвитком мають враховувати специфіку національної економіки, зокрема її структурні диспропорції, недостатній рівень фінансування науки та інновацій, а також вплив зовнішніх викликів. У таких умовах особливого значення набуває формування ефективної державної політики, спрямованої на підтримку інноваційної діяльності, розвиток інноваційної інфраструктури та стимулювання співпраці між наукою та бізнесом.

Отже, стратегічні підходи до управління інноваційним розвитком національної економіки базуються на системному, інтегрованому та адаптивному підходах, які враховують взаємозв'язок інноваційних, інвестиційних та інституційних процесів. Їх реалізація сприяє підвищенню конкурентоспроможності економіки, забезпеченню її стійкого розвитку та інтеграції у світовий економічний простір. У перспективі ключовим завданням залишається удосконалення механізмів стратегічного управління, що дозволить ефективно реагувати на виклики сучасності та забезпечити інноваційний прорив національної економіки.

Список використаних джерел:

1. Нагорняк Г., Вовк Ю. Роль державної інноваційної політики у забезпеченні розвитку економіки України. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2012. Вип. 1 (6). С. 202-209. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2012/12ngsreu.pdf>.
2. Управління інноваційним розвитком : навч. посібн. / Юринець З.В., Гнилянська Л.Й., Юринець Р.В. Львів : СПОЛЮМ, 2021. 132 с.
3. Шут С. О. Стратегічні підходи до управління інноваційно-інвестиційним розвитком в умовах трансформації економіки. *Академічні візії*. 2024. № 37. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14502432>.
4. Волкова М. В., Подвігін А. Д. Стратегічний підхід управління інноваційною діяльністю підприємства. *Економіка та суспільство*. 2024. № 64. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-133>.